

- Při odklizení chlévské mrvy nevstupovat do prostoru pohybujiícího se oběžného shrnovače.
- Chodby ve stáji udržovat čisté, suché a průchozí.
- Močůvkové jímky, shozy ve stropech a zdech nechat otevřené a nezajištěné.

Přehled nejdůležitějších předpisů

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat;
- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu;
- nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky;
- nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí;
- nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích;
- nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky;
- nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků;

- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí;
- nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru;
- nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání;
- vyhláška č. 48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče.

Vedle těchto nejdůležitějších právních norem se k zemědělské činnosti vztahují také příslušné české technické normy (ČSN, ČSN ISO, ČSN EN).

Další podrobnější informace o předpisech k zajištění bezpečnosti práce lze získat na oblastních inspektorátech práce v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně, Ostravě a na Státním úřadě inspekce práce v Opavě.

**Státní úřad inspekce práce,
odbor bezpečnosti práce
© 2014**

BEZPEČNOST PRÁCE V ZEMĚDĚLSTVÍ

Při podnikání, bez ohledu na odvětví, je základní rámec povinností pro podnikající subjekty vymezen zákoníkem práce (zákon č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Základní povinnosti nejsou stanoveny pouze pro případy, kdy jde o pracovněprávní vztahy, ale tyto povinnosti vyplývající ze zákoníku práce se podle § 107 (v návaznosti na §§ 12 a 13 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů) vztahují také na podnikající subjekty, kde žádné pracovněprávní vztahy neexistují. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je pro zemědělství upravena dalšími předpisy, z nichž nejdůležitější jsou dále uvedeny.

Zemědělství patří mezi odvětví s vysokou úrazovou četností, tj. počtem pracovních úrazů na 100 zaměstnanců.

Na pracovní úrazovosti se v zemědělství podílejí především úseky živočišné výroby a rostlinné výroby. V posledních letech se však zvyšuje podíl úrazů vzniklých při stavební údržbě objektů v zemědělství a při silniční dopravě.

Preventivně lze pracovní úrazovosti čelit jen v případě, že všichni účastníci pracovního procesu bezpečnostní předpisy znají a ten, kdo řídí, tyto předpisy nejen zná, ale jejich dodržování vyžaduje a kontroluje.

Základní povinnosti zaměstnavatele:

- zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce,
- vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímaním opatření k předcházení rizikům,

- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje,
- vyhledávat a hodnotit rizika možného ohrožení,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
- seznamovat zaměstnance s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik,
- seznamovat zaměstnance s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon jejich práce,
- u zaměstnanců ověřovat znalosti předpisů, vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování,
- poskytovat bezplatně zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky, vyžadovat a kontrolovat jejich používání při práci,
- objasňovat příčiny a okolnosti vzniku pracovních úrazů, vést jejich evidenci, ohlašovat je a zasílat záznamy o úrazu (příp. záznamy o úrazu – hlášení změn) stanoveným orgánům a institucím a přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů,
- zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly pravidelně a řádně udržovány, kontrolovány a revidovány a plnit další úkoly stanovené právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti,
- zajistit koordinovaný postup pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v případě, že na jednom pracovišti plní úkoly zaměstnanci více zaměstnavatelů.

Zákoník práce však neukládá povinnosti pouze podnikatelským subjektům, ale také jejich zaměstnancům

(§ 106), kteří jsou povinni dodržovat je při výkonu práce. Jedině odpovědný přístup – jak podnikatelských subjektů, tak jejich zaměstnanců – může vést k účinné protiúrazové prevenci.

Zásady bezpečného chování zaměstnanců na pracovištích v rostlinné a živočišné výrobě

- Před prací se stroji a technickými zařízeními se seznámit s návodem pro obsluhu, údržbu a opravu a zkontrolovat technický stav stroje před jeho použitím.
- Nevyřazovat u strojů a technických zařízení z funkce ochranné kryty a ochranná zařízení.
- Nepoužívat stroje a technická zařízení, která mají poškozený nebo chybějící ochranný kryt kloubového hřídele, řetězových a ozubených převodů.
- Neprovádět údržbu a opravy strojů a technických zařízení za provozu, pokud k této činnosti nejsou uzpůsobeny.
- Při opravě a údržbě zajistit stroj nebo jeho části proti samovolnému pohybu, překlopení nebo sjetí.
- Při čištění stroje neodkrývat ochranné kryty dřívě, než se všechny pohybující části stroje zastaví, a zajistit všechny pohyblivé části proti samovolnému pootočení nebo sjetí.
- Nepřevážet v kabině traktoru a samojízdného stroje více osob, než je povoleno.
- Neseskakovat z pohybujícího se nebo stojícího stroje.
- Obsluhovat a opravovat pouze ty stroje a technická zařízení, pro něž má pracovník odbornou způsobilost.
- Nepoužívat zakázané způsoby práce při zapojování soupravy.
- Při práci na svažitých pozemcích nepřekračovat svahovou dostupnost používané techniky; při jízdě na svazích přizpůsobovat rychlost jízdy terénu

a dodržovat zásady bezpečného otočení ve svaahu.

- Nenechávat volně přístupné chemické látky určené k postřikům, desinfekcím a čištění a ukládat je pouze do obalů k tomu určených a řádně označených.
- Před vstupem do nádrží, cisteren, jímek, senážních a silážních věží si ověřit, zda se v nich nenachází nebezpečný plyn, a nikdy do nich nevstupovat bez zajištění další osobou.
- Uzamykat vstupy do zásobníků sypkých hmot a nevstupovat do nich bez řádného zajištění.
- Při práci používat přidělené osobní ochranné pracovní prostředky.

Zásady bezpečné práce při chovu hospodářských zvířat

- Zvířata netýrat a nedráždit.
- Ke zvířatům přistupovat klidně a rozhodně a vždy se zvýšenou opatrností.
- K velkým zvířatům přistupovat až po upozornění hlasem.
- Jistit se zpravidla dalším zaměstnancem při ošetřování nemocného nebo poraněného zvířete a tam, kde je známo, že se jedná o zvíře nebezpečné nebo které se jako nebezpečné projevuje.
- Čištění a přivazování zvířat provádět vždy z té strany, kde je minimální nebezpečí přiražení nebo přitisknutí zvířetem.
- Při volném ustájení nevstupovat sám mezi volně ustájený skot; je-li vstup nezbytný, je nutná přítomnost dalšího zaměstnance.
- Nevodit zvíře na řetězu, používat ohlávku opatřenou vodícím řemenem, vodící šňůrou nebo vodící tyčí.
- Venkovní prostory určené pro chov zvířat zabezpečit tak, aby nedocházelo k nežádoucím únikům zvířat.